स्थानीय राजपत्र

सुन्दरहरैंचा नगरपालिका, विराटचोक, मोरङद्वारा प्रकाशित

खण्ड : ८ **सङ्ख्या : ३** **मिति : २०८१ असार २७**

नगर सभाबाट पारित मितिः २०८१ असार २२

प्रमाणीकरण मिति : २०८१ असार २७

भाग-१

सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको कर तथा गैरकर राजस्व सम्बन्धी ऐन, २०८१

नेपालको संविधानको अनुसूची ८ र ९ मा उल्लिखित अधिकार क्षेत्र तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ९ मा उल्लिखित नगरपालिकाको वित्तीय अधिकारका विषयहरूको कार्यान्वयन गर्दै सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको समृद्धि र विकासका लागि नगरपालिकाले राजस्व लगाउने तथा उठाउने सम्बन्धमा कानूनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले नेपालको संविधानको धारा २२६ को उपधारा (१) तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ (१) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको १४ औं नगर सभाले यो ऐन पारित गरी सर्वसाधारणको जानकारीका लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको कर तथा गैरकर राजस्व सम्बन्धी ऐन, २०८१

प्रस्तावना: नेपालको संविधानको अनुसूची ८ र ९ मा उल्लेखित अधिकार क्षेत्र तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ९ मा उल्लिखित नगरपालिकाको वित्तीय अधिकारका विषयहरूको कार्यान्वयन गर्दै सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको समृद्धि र विकासका लागि नगरपालिकाले राजस्व लगाउने तथा उठाउने सम्बन्धमा कानूनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

नेपालको संविधानको धारा २२६ को उपधारा (१) तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ (१) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको नगर सभाले यो ऐन बनाएको छ।

परिच्छेद -१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः** (१) यस ऐनको नाम "सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको कर तथा गैरकर राजस्व सम्बन्धी ऐन, २०८१" रहेको छ।

(२) यो ऐन सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाभर लागू हुनेछ र यस ऐन बमोजिमको कर वा राजस्व बुझाउनु पर्ने दायित्व भएको व्यक्ति जहाँसुकै रहेबसेको भए पनि निजको हकमा समेत लागू हुनेछ।

(३) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,

(क) "कम्पनी" भन्नाले प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम स्थापना भएको कम्पनी सम्झनुपर्छ र सो शब्दले प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम स्थापित संगठित संस्थालाई समेत जनाउँछ।

(ख) "कर" भन्नाले परिच्छेद ४ बमोजिम लागेको वा लाग्ने कर सम्झनुपर्छ।

(ग) "कर अधिकृत" भन्नाले सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाले दफा ६ बमोजिम नियुक्त गरेको कर अधिकृत सम्झनुपर्छ र सो शब्दले कर अधिकृतको रुपमा काम गर्न जिम्मेवारी सुम्पेको वा कर अधिकृतको प्रत्यायोजित अधिकार प्रयोग गर्ने नगरपालिकाको अधिकृतस्तरको कर्मचारीलाई समेत जनाउँछ।

(घ) "कर एकाई" भन्नाले सुन्दरहरैंचा नगरपालिकामा कर सम्बन्धी काम, कारबाही र निर्णय गर्ने नगरपालिकाको शाखा वा सो प्रयोजनको लागि तोकिएको कार्यालयको रूपमा रहेको नगरपालिका अन्तर्गतको संगठन संरचना सम्झनुपर्छ।

(ङ) "करदाता" भन्नाले कर तिर्नुपर्ने कर्तव्य भएको व्यक्ति सम्झनुपर्छ र सो शब्दले कर अधिकृतले कुनै करको विवरण बुझाउन सूचना दिएको वा अरुकुनै कारबाही प्रक्रिया शुरु गरेको व्यक्तिलाई समेत जनाउँछ ।

(च) "कर निर्धारण" भन्नाले करदाताले नगरपालिकाले तोकेको दरमा करदाताले बुझाउनु पर्ने गरी निर्धारण भएको स्थानीय कर सम्झनुपर्छ र सो शब्दले पुनःकर निर्धारण र अतिरिक्त कर निर्धारणलाई समेत जनाउँछ।

(छ) "गैरकर राजस्व" भन्नाले परिच्छेद-१४ बमोजिम लाग्ने वा लागेको गैरकर राजस्व सम्झनुपर्छ।

(ज) "आर्थिक ऐन" भन्नाले प्रत्येक आर्थिक वर्षका लागि नगर सभाले स्वीकृत गरेको करका दरहरू उल्लेख भएको ऐनलाई सम्झनुपर्छ ।

(झ) "परिवार" भन्नाले प्राकृतिक व्यक्तिको पति, पत्नी र अंश छुट्टिए वा नछुट्टिएका नाबालिग सन्तान समेतलाई सम्झनुपर्छ ।

(ञ) "नगर प्रमुख" भन्नाले सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको नगर प्रमुखलाई सम्झनु पर्छ ।

(ट) "उप-प्रमुख" भन्नाले सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको उप प्रमुखलाई सम्झनु पर्छ ।

(ठ) "प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत" भन्नाले सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको प्रशासकीय प्रमुखको रुपमा काम गर्ने कर्मचारी सम्झनुपर्छ।

(ड) "फर्म" भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएको जुनसुकै फर्म सम्झनुपर्छ।

(ढ) "व्यक्ति" भन्नाले कर तिर्नुपर्ने दायित्व भएको जुनसुकै व्यक्ति सम्झनुपर्छ।

(ण) "सभा" भन्नाले सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको नगर सभा सम्झनुपर्छ।

(ट्ट) "स्थानीय सरकार" भन्नाले स्थानीय तहको कार्यकारिणी अधिकार प्रयोग गर्ने सुन्दरहरैंचा नगरपालिका सम्झनुपर्छ।

(थ) "नगर कार्यपालिका" भन्नाले सुन्दरहरैंचा नगरपालिकाको कार्यपालिकालाई सम्झनु पर्छ । सम्झनुपर्छ।

(द) "नगरपालिका" भन्नाले सुन्दरहरैंचा नगरपालिका सम्झनुपर्छ।

३. <u>व्याख्याः</u> यो ऐनमा परिभाषा गरिएका शब्दहरूको सोही अनुसार र अरूमा प्रचलित कानूनमा व्याख्या गरिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद-२

राजस्व सम्बन्धी सामान्य सिद्धान्त

४. <u>कर तथा गैरकर राजस्व सम्बन्धी सामान्य सिद्धान्तः</u> (१) कर राजस्व देहायका सिद्धान्तहरूलाई आधार लिई लगाइनेछ :

(क) कर तिर्न सक्ने क्षमताका आधारमा,

(ख) कर प्रणाली समानता र न्यायमा आधारित रहने गरी,

(ग) सरल, पारदर्शी र मितव्ययी हुने गरी,

(घ) नागरिकलाई सुविधा हुने किसिमबाट,

(ङ) स्वेच्छिक रुपमा कर तिर्न प्रेरितहुने वातावरण सृजना गरेर,

(च) करको आधार, कर को दर र कर तिर्ने अवधी निश्चित गरेर,

(छ) पश्चातदर्शी असर नपर्ने गरेर।

(२) गैरकर राजस्व लगाउँदा र उठाउँदा उपलब्ध गराइने सेवा, सहुलियत र सुबिधाको लागत, सञ्चालन र सम्भार खर्चलाई आधार मानी लगाइने र उठाइनेछ।

परिच्छेद-३

कर प्रशासन सम्बन्धी व्यवस्था

५. <u>कर प्रशासनः</u> (१) नेपालको संविधान र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बमोजिम आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रको कर तथा गैरकरको प्रशासन नगरपालिकाले गर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कर प्रशासन व्यावसायिक, दुरुस्त र प्रभावकारी बनाउन कर एकाई रहनेछ। कर अधिकृतले कर एकाईको सञ्चालन, अनुगमन र नियमन गर्नेछ ।

६. <u>कर्मचारी सम्बन्धी व्यवस्थाः</u> (१) नगरपालिकाबाट स्वीकृत दरबन्दी अनुसार बिभिन्न तहका कर्मचारीहरू कर एकाईमा रहन सक्नेछन्।

(२) कर एकाईमा नगरपालिकाले प्रचलित कानून बमोजिम स्वीकृत दरबन्दीका आधारमा एक वा सो भन्दा बढी तहका कर अधिकृतहरू, कर सहायक तथा सहयोगीहरूलाई काममा आवश्यकता अनुसार लगाउन सक्नेछ।

७. <u>कर अधिकृतको काम, कर्तव्य र अधिकारः</u> यस ऐनमा अन्यत्र उल्लेख भएका काम, कर्तव्य र अधिकारका अतिरिक्त कर अधिकृतको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः

(क) करदाता दर्ता गर्ने।

(ख) करदाताबाट समवन्धित विषयको कर सम्बन्धी विवरण प्राप्त गर्ने।

(ग) विवरण अनुसार कर परीक्षण तथा अनुसन्धान गर्ने।

(घ) कर सङ्कलन गर्ने।

(ङ) कर तथा गैरकर राजस्व चुहावट रोक्न आवश्यक कार्य गर्ने।

(च) करदातामैत्री वातावरण बनाउन उपयुक्त र आवश्यक कार्य गर्ने।

(छ) कर सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।

(ज) कर कानून र कर प्रशासनका क्षेत्रमा सुधार गर्नुपर्ने विषयमा नगरपालिकालाई सुझाव दिने।

(झ) राजस्वको प्रक्षेपण गर्न आवश्यक सूचना उपलब्ध गराउने।

(ञ) करदाताको विवरण र हरहिसाब दुरुस्त राख्ने, राख्न लगाउने।

(ट) कर सम्बन्धी अभिलेख दुरुस्त राख्ने।

(ठ) कर सम्बन्धी अन्य काम गर्ने।

८. <u>अधिकार प्रत्यायोजनः</u> (१) नगरपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले संविधान र यस कानुन बमोजिम आफूमा रहेको कर तथा गैरकर राजस्व उठाउने अधिकार कर अधिकृतलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ।

(२) कर अधिकृतले आफूलाई प्राप्त अधिकार मध्ये आवश्यकता अनुसार केही अधिकार आफ्नो सामान्य रेखदेख र नियन्त्रण मा रहने गरी आफू मातहतको कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

(३) कर अधिकृतले आफूलाई प्राप्त अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने सम्बन्धमा नगर कार्यपालिकाबाट कुनै निर्णय वा निर्देशन भएकोमा सोही बमोजिम गर्नुपर्नेछ ।

९. <u>प्रत्यायोजित अधिकार र जिम्मेवारीः</u> (१) ऐनको दफा ८ बमोजिम प्रत्यायोजन गरिएको अधिकारको जिम्मेवारी अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने अधिकारीमा रहिरहनेछ ।

(२) ऐनको दफा ८ बमोजिम प्रत्यायोजित अधिकार प्रयोग गर्ने कर्मचारीले सो अधिकारको प्रयोग गर्दा अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने अधिकारी प्रति उत्तरदायी रही प्रयोग गर्नुपर्नेछ ।

परिच्छेद-४

कर राजस्व सम्बन्धी व्यवस्था

१०. **सम्पत्ति कर:** (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र रहेको सम्पत्तिकर लगाउने भनी तोकेको घर र जग्गामा नगरसभाले तोकेको दरले सम्पत्ति कर लगाउने र उठाउनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको सम्पत्तिकर लगाउने भनी तोकेको घर र जग्गा बाहेकका अन्य जग्गा भएमा नगरसभाले तोकेबमोजिम भूमिकर (मालपोत) लगाउनु र असुलउपर गर्नुपर्नेछ ।

(३) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको घरजग्गाको अभिलेख प्रत्येकवर्ष दुरुस्त बनाई राख्नुपर्नेछ।

(४) सम्पत्ति कर निर्धारणका लागि सम्पत्ति मूल्यांकन देहाय बमोजिम गरिनेछः

(क) घरको बनौट (कच्ची वा पक्की) ।

(ख) घर जग्गासँग सडक वा बाटो जोडिएको वा नजोडिएको र जोडिएको भएपक्की, कच्ची वा गोरेटो जस्तो बाटोको प्रकृति र राजमार्ग, मुख्य सडक वा सहायक सडकसंगको दुरी ।

(ग) घर जग्गाको व्यापारिक वा आवासीय उपयोगको अवस्था ।

(घ) सम्पत्ति मूल्यांकन गर्दा अनुसुची १ बमोजिम ह्रासकट्टीगरी खुद सम्पत्ति कायम गरिनेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम घरजग्गा मूल्यांकन गर्न देहायको घरजग्गा मूल्यांकन समिति गठन गर्न सक्नेछः

(क) नगरपालिकाले तोकेको ईञ्जिनियर वा प्राविधिक - संयोजक

(ख) नगरपालिकाले तोकेको घरजग्गा सम्बन्धी बिज्ञ एक जना - सदस्य

(ग) कर एकाईको प्रमुख - सदस्य सचिव

(६) घरजग्गा मूल्यांकन समितिले नगरपालिकाको कुनै पदाधिकारी वा अधिकृत वा अन्य कुनै विज्ञलाई बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

(७) घरजग्गा मूल्यांकन समितिले अवधिक रुपमा घरजग्गा मूल्यांङनका आधार र दररेटको सुझाव सिफारिस गर्न सक्नेछ ।

(८) घरजग्गा मूल्यांकन समितिले बैठकको कार्यविधी आफै निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

(९) सम्पत्तिकरको प्रयोजनको लागि सम्पत्तिको स्वामित्व देहायको व्यक्तिमा रहेको मानिनेछः

(क) आर्थिक वर्ष को पहिलो दिन जुन सम्पत्ति जसको स्वामित्वमा रहेको छ सो सम्पत्ति सोही व्यक्तिको नाममा ।

(ख) कुनै सम्पत्ति एकभन्दाबढी व्यक्तिहरूको संयुक्त स्वामित्वमा रहेकोमा स्वामित्व स्पष्ट भएकोमा सोही अनुसार र अन्यथा सबैको बराबर हक ।

(१०) स्वयमकर निर्धारणको घोषणा गर्न चाहने करदाताले प्रत्येक वर्ष आश्विन मसान्तभित्र स्वयंकर निर्धारणको घोषणा गरी नगरपालिकामा विवरण पेश गर्न सक्नेछ । यस प्रयोजनका लागि नगरपालिकाले श्रावण महिना भित्र सूचना प्रकाशन गर्नुपर्ने छ ।

तर नगरपालिकाले सूचना प्रकाशन गर्नु अगावै कुनै करदताले सो वर्ष को स्वयमकर निर्धारणको घोषणा गर्न चाहेमा सूचना प्रकाशन नभएको कारणले निज सो सुविधाबाट वञ्चित हुनेछैन ।

(११) यस दफा बमोजिम दाखिला गर्नुपर्ने कर प्रत्येक आर्थिक वर्षको आश्विन मसान्त भित्र कर एकाईमा दाखिला गर्नुपर्नेछ ।

(१२) नाबालकको नाममा रहेको सम्पत्तिमा लाग्ने सम्पत्तिकर दाखिला गर्ने दायित्व निजको संरक्षक वा माथवर व्यक्तिको हुनेछ।

(१३) सम्पत्ति कर सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

११. **घरजग्गा बहाल कर:** (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र बहालमा लगाएको घरको आकार, प्रकार, बनौट र चर्चेको जग्गा (प्लिन्थ एरिया) को आधारमा नगरसभाले तोकेको दरले घरजग्गा बहाल कर लगाई असुलउपर गर्नेछ ।

स्पष्टीकरणः यस दफाको प्रयोजनको लागि घर भन्नाले भवन, गोदाम, टहरा, छप्पर (सेड), कारखाना र यस्तै पक्की वा कच्ची संरचना समेतलाई सम्झनुपर्छ ।

(२) घर बहालमा लगाउने व्यक्ति घरजग्गा बहालकरको करदाता हुनेछ। कम्पनी वा संस्था मार्फत घर बनाई घर बहालमा दिएको हकमा उक्त कम्पनी वा संस्था घर बहालकरको करदाता हुनेछ।

(३) घर बहालमा दिंदा प्रत्येक घरधनीले सम्झौता गरी त्यस्तो सम्झौताको प्रति वा सम्झौतामा संशोधन गरिएमा सोको विवरण सो कार्य भएको मितिले पैंतीस दिन भित्र कर एकाई वा तीकए बमोजिमको सम्बन्धित वडा कार्यालयमा पेश गर्नुपर्नेछ।

(४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै कार्यालय, कम्पनी, फर्म, एजेन्सी, परामर्शदाता वा जुनसुकै प्रकारको संगठित संस्थाले घर बहालमा लिएकोमा बहाल भुक्तानी गर्दा अग्रीम करकट्टी गरी घरधनीका तर्फबाट कर एकाईमा घरबहाल कर बुझाउन पर्नेछ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम अग्रीम करकट्टी गरी दाखिला गर्नुपर्ने घर बहालकर करकट्टी भएको महिना पछिको महिनाको २५ गतेभित्र दाखिला गर्नुपर्नेछ।

(६) घरबहालको प्रयोजनको लागि नगरपालिकाले न्यूनतम मासिक घरबहाल रकम निर्धारण गरी लागू गर्न सक्नेछ।

(७) न्यूनतम मासिक घरबहाल रकम निर्धारण सम्बन्धी अन्य व्यवस्था आर्थिक ऐनमा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ ।

(८) घरबहालमा दिने घरधनीले घर बहालकरको विवरण प्रत्येक आर्थिक वर्षको आश्विन मसान्तभित्र पेश गर्नुपर्नेछ।

(९) यस दफा बमोजिम दाखिला गर्नुपर्ने कर प्रत्येक आर्थिक वर्षको आश्विन मसान्तभित्र दाखिला गर्नुपर्नेछ।

(१०) एक आर्थिक वर्षको घर बहालकर एकमुष्ट अग्रिमरुपमा श्रावण महिनाभित्र दाखिला गर्ने घरधनीलाई घरबहालकरमा नगरसभाले तोकेबमोजिम छुटदिन सकिनेछ।

(११) घरजग्गा बहालकर सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१२. **<u>घर जग्गा रजिष्ट्रेसन शुल्क:</u>** (१) नगरपालिकाले घर, जग्गा वा घरजग्गा रजिष्ट्रेसन शुल्क लगाई उठाउन सक्नेछ।

(२) नगरपालिकाले उपदफा (१) बमोजिम घर, जग्गा वा घरजग्गा रजिष्ट्रेसन शुल्क उठाउँदा अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ बमोजिम प्रदेशले लगाएको घर, जग्गा वा घरजग्गा रजिष्ट्रेसन शुल्क समेत उठाउनुपर्नेछ।

(३) नगरपालिका क्षेत्रभित्र घर, जग्गा वा घरजग्गा रजिष्ट्रेसन पारित गरी गराई स्वामित्व प्राप्त गर्ने व्यक्तिले घर, जग्गा वा घरजग्गा रजिष्ट्रेसन शुल्क बुझाउनुपर्नेछ।

(४) घर, जग्गा वा घरजग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क स्वामित्व हस्तान्तरण गर्दाको समयमा बुझाउनुपर्नेछ।

(५) घरजग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क प्रत्येक कारोबारको लिखतमा उल्लेख भएको थैली वा सो प्रयोजनको लागि निर्धारण गरिएको न्यूनतम रकम बमोजिम त्यस्तो घर, जग्गा वा घरजग्गा रजिष्ट्रेशन गर्ने कार्यालयबाट असूलउपर गरिनेछ।

(६) घर, जग्गा वा घरजग्गाको स्वामित्व प्राप्त गर्ने व्यक्ति महिला नागरिक भएमा उपदफा (१) बमोजिम लाग्ने शुल्कमा २५ प्रतिशत रकम छुट हुनेछ।

(७) संघीय, प्रदेश र स्थानीय सरकार तथा सरकारी निकायलाई रजिष्ट्रेशन शुल्क लाग्नेछैन।

(८) नगरपालिकाले घरजग्गा रजिष्ट्रेशन पारित गर्दाको अवस्थामा नेपाल सरकारले तोकेको दरमा पुंजीगत लाभकर असुल गरी तोकेको राजस्व खातामा जम्मा गर्नुपर्नेछ।

(९) यो दफा बमोजिमको शुल्क उठाउन नगरपालिकालाई संघीय तथा प्रदेश सरकारबाट हस्तान्तरण भइ आएपछि शुल्कको दर तोकी उठाउने व्यवस्था गरिनेछ ।

(१०) घरजग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१३. **<u>सवारी साधनकर:</u>** (१) नगरपालिकाले सवारी साधनकर लगाउन सक्नेछ।

स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजनको लागि "सवारी साधन" भन्नाले यान्त्रिक तथा विद्युतशक्तिबाट सडकमा चल्ने रिक्सा, अटो रिक्सा, ठेला, टाँगा जस्ता तीनपांग्रे वा दुईपांग्रे साना सवारी साधन सम्झनुपर्छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सवारी साधनकर लगाउदा सवारी साधनको प्रकृति र क्षमताका आधारमा समान प्रकृतिका सवारी साधनलाई समानदर कायम हुनेगरी लगाइनेछ।

(३) प्रत्येक वर्षको आश्विन मसान्तमा सवारी साधनधनीले यस दफा बमोजिमको कर दाखिला गर्नुपर्नेछ।

(४) सवारी साधन कर सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१४. **<u>भूमिकर (मालपोत):</u>** (१) नगरपालिकाले भूमिकर (मालपोत) लगाई उठाउन सक्नेछ।

(२) यस ऐन बमोजिम सम्पत्तिकर लाग्ने घर र जग्गा बाहेकको अन्य जग्गामा भूमिकर (मालपोत) लाग्नेछ र त्यस्तो जग्गाको जग्गाधनीले भूमिकर (मालपोत) तिर्नुपर्नेछ।

(३) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय सरकार र कूटनीतिक नियोगको नाममा भएका जग्गामा भूमिकर (मालपोत) लाग्नेछैन।

(४) प्राकृतिक प्रकोपको अवस्था वा अन्य गम्भीर परिस्थितिमा नगरपालिकाले आधार र कारण खोली त्यसबाट प्रभावित सबैले समान सुविधा पाउनेगरी भूमिकर (मालपोत) मा छुट वा मिनाहा दिने निर्णय गर्न सक्नेछ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम छुटदिने निर्णय भएकोमा सो निर्णय भएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र त्यसको सूचना नगरसभाको बैठक चलेको भए नगरसभामा पेश गर्नुपर्नेछ र बैठक नचलेको भए त्यसपछि वस्ने नगरसभाको पहिलो बैठकले पारित गर्नुपर्नेछ ।

(६) नगरपालिकाले यस दफा बमोजिमको भूमिकर (मालपोत) आफैंले उठाउन वा नेपाल सरकार अन्तर्गतको कुनै कार्यालयमार्फत उठाउने व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

(७) भूमिकर (मालपोत) प्रत्येकवर्ष आश्विन महिनाभित्र कर एकाई वा सम्बन्धित वडा कार्यालयमा बुझाउनु पर्नेछ ।

(८) नगरपालिकाले प्राकृतिक प्रकोपको अवस्था वा विशेष परिस्थिति सिर्जना भएकोमा आधार र कारण खोली नगरपालिकाभर वा त्यसको कुनै खास क्षेत्र तोकी सो क्षेत्रको जग्गाको भूमिकर बुझाउने म्याद बढाउन सक्नेछ । सो म्यादभित्र भूमिकर (मालपोत) बुझाएकोमा म्यादभित्र बुझाएको मानिनेछ र थप शुल्क लाग्नेछैन ।

(९) भूमिकर (मालपोत) सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१५. <u>मनोरञ्जन कर:</u> (१) नगरपालिकाले चलचित्रघर, भिडियोघर, सांस्कृतिक प्रदर्शनहल, कन्सर्ट जस्ता मनोरञ्जन स्थलमा देखाइने मनोरञ्जनका साधनमा मनोरञ्जन कर लगाई उठाउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको मनोरञ्जनकर मनोरञ्जनस्थलको सञ्चालकले मनोरञ्जनको लागि टिकट बिक्री गर्दाको अवस्थामा असुल गर्नेछ । यसरी असुल भएको मनोरञ्जनकर नगरपालिकाको राजश्व खातामा दाखिला गर्नुपर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम उपभोक्ताबाट असूल गरेको मनोरञ्जन करको रकम असूल गरेको महिना भन्दापछिको महिनाको २५ गतेभित्र कर एकाईमा दाखिला गरिसक्नु पर्नेछ ।

(४) मनोरञ्जन कर सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१६. <u>विज्ञापन कर:</u> (१) नगरपालिकाले होर्डिंगबोर्डमा विज्ञापन कर लगाई असुल गर्न सक्नेछ ।

(२) नगरपालिकाले उपदफा (१) बमोजिमको विज्ञापन कर शुल्क उठाउँदा अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ बमोजिम प्रदेशले लगाएको विज्ञापन कर समेत उठाउनु पर्नेछ । यसरी असुल भएको विज्ञापन कर रकममध्ये नगरपालिकाले लगाएको सबै र प्रदेशले लगाएको विज्ञापन करको तोकेको रकम नगरपालिकाको संचितकोषमा दाखिलागरी प्रदेशले लगाएको बांकी रकम प्रदेश संचितकोषमा दाखिला गर्नुपर्नेछ ।

(३) विज्ञापन कर विज्ञापन राख्न अनुमतिका लागि निवेदन दिनेबाट असूल गरिनेछ ।

(४) यस दफा बमोजिमको विज्ञापन सामग्री राख्न नगरपालिकाबाट अनुमति लिनुपर्नेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिमको अनुमतिपत्र दिंदा सर्वसाधारण जनताको हित सम्बन्धी कुराका अतिरिक्त विज्ञापन राख्न पाउने अवधि, नवीकरण गर्नुपर्ने समय नवीकरण नगरेमा लाग्ने शुल्क, सौन्दर्य विगार्न नहुने कुरा, सामाग्रीको भाषिक शुद्धता र शालीनता जस्ता शर्त किटान गरिएको हुनुपर्नेछ ।

(६) कुनै कम्पनी, फर्म, एजेन्सी, संस्था वा व्यक्तिले अरु कसैले प्रायोजन गरेको सूचना पाटी (होर्डिंग बोर्ड) राखेमा यस दफा बमोजिमको विज्ञापन कर सम्बन्धित प्रायोजकबाट असूल गरी कर एकाई वा सो शाखाले तोकेको बैंक खातामा दाखिला गर्नुपर्नेछ ।

(७) नेपाल सरकार वा प्रदेश सरकार वा सरकारी संस्थाको जग्गा वा सम्पत्तिमा विज्ञापन सामाग्री राखेमा कर उठाउनुअघि कर एकाईले सो निकायसंग समन्वयगरी कर असुल गर्नुपर्नेछ ।

(८) व्यापारिक वा व्यावसायिक प्रयोजनका लागि राखिएका विज्ञापनमा लागेको कर छुट वा मिनाहा हुन सक्नेछैन।

(९) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारकातर्फबाट राखेका विज्ञापनमा कर लाग्नेछैन।

(१०) विज्ञापन कर सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१७. <u>व्यवसाय कर:</u> (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको व्यापार, व्यवसाय वा सेवामा पूँजीगत लगानी र आर्थिक कारोबारको आधारमा व्यवसाय दर्तामा र नवीकरणमा वार्षिक व्यवसायकर लगाउन र उठाउन सक्नेछ।

(२) एकै व्यक्तिले आफ्नो नाममा एक वा एकैप्रकृतिका व्यवसाय वा शाखा एक वा सो भन्दाबढी स्थानमा सञ्चालन गरेकोमा ६० दिनभित्र सोको जानकारी कर एकाईलाई दिनुपर्नेछ।

(३) यस दफा बमोजिमको व्यवसायकर वार्षिक रुपमा बुझाउनुपर्नेछ। कुनै करदाताले आर्थिक वर्ष को व्यवसाय कर आर्थिक वर्ष को असोज मसान्तभित्र बुझाएमा त्यस वापत लाग्ने रकममा १० प्रतिशतले छुट दिन सकिने छ।

(४) करदाताले व्यवसाय सञ्चालन गर्दा निवेदनसाथ पेश गरेका विवरणमा हेरफेर परिवर्तन वा नामसारी गर्नुपर्ने भएमा त्यसको कारणपरेको मितिले साठी दिनभित्र कर एकाईमा जानकारी दिनुपर्नेछ।

(५) करअधिकृतले करदाताले यस दफा बमोजिम पेशगरेका विवरण छानबिन गर्दा अन्यथा देखिए यथार्थ विवरण पेशगर्न तीस दिनको म्याद दिई करदातालाई सूचना दिन सक्नेछ।

(६) एकपटक व्यवसाय दर्ता भएपछि दर्ता खारेजीको निवेदन नपरेसम्म सो व्यवसाय सञ्चालनमा रहेको मानी कर असुल गरिनेछ।

(७) कुनै करदाताले लाग्ने कर बुझाई व्यवसाय दर्ता खारेज गर्न निवेदन दिन सक्नेछ।

परिच्छेद-५

<u>करदाता दर्ता सम्बन्धी व्यवस्था</u>

१८. <u>करदाताको पहिचान तथा दर्ता:</u> (१) कर एकाईले यस ऐन बमोजिम करतिर्नुपर्ने व्यक्ति वा करदाताको पहिचान गर्नुपर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम करदाताको पहिचान गर्दा व्यक्ति वा करदाताको नाममा रहेको सम्पत्ति, निजले गरेको कारोबार र कर एकाईलाई कुनै स्रोतबाट प्राप्त सूचना र सो शाखाले छानबिन गर्दा देखिएका आधारमा करदाताको पहिचान गरिनेछ।

(३) कर एकाईले यस ऐन बमोजिम कर तिर्नुपर्ने दायित्व भएका करदाताको विवरण खुलाई करदाता दर्तागरी राख्नुपर्नेछ।

(४) नेपाल सरकारबाट स्थायी लेखानम्बर लिएका करदाताले नगरपालिकामा कर सम्बन्धी कारोबार गर्दा सोही नम्बर प्रयोग गर्नुपर्नेछ । सो प्रयोजनका लागि करदाताले आफ्नो स्थायी लेखा नम्बरको जानकारी ६० दिनभित्र राजश्व प्रशासन शाखा वा वडा कार्यालयलाई दिनुपर्नेछ । साथै स्थायीलेखा नम्वर लिएर नगरपालिकामा व्यवसाय दर्ता नगरिकन व्यवसाय सञ्चालन गरेका करदाताको हकमा स्थयी लेखा नम्बर लिएको मितिबाट लागु हुने गरी व्यवसाय कर असुल गरिनेछ ।

१९. **<u>करदाताको दायित्वः</u>** यस ऐन बमोजिम कर तिर्नुपर्ने कर्तव्य भएका करदाताको देहाय बमोजिमको दायित्व हुनेछः

(क) आफूलाई करदाताको रूपमा दर्ता गराउने।

(ख) निर्धारित समयमा विवरण पेश गर्ने।

(ग) निर्धारित समयमा करदाखिला गर्ने।

(घ) यस ऐन बमोजिम कुनै शुल्क, जरिवाना वा ब्याज बुझाउनुपर्ने भए समयमा बुझाउने।

(ङ) हिसावकिताव र अभिलेख दुरुस्त राख्ने।

(च) कर अधिकृतले मागेको सूचना तथ्याङ्क समयमा उपलब्ध गराउने।

(छ) कर एकाईलाई आवश्यक सहयोग गर्ने।

२०. **<u>करदाताको अधिकारः</u>** (१) करदातालाई देहाय बमोजिमको अधिकार हुनेछ।

(क) सम्मानपूर्वक व्यवहारको अधिकार।

(ख) प्रचलित कानुन बमोजिम कर सम्बन्धी सूचना प्राप्त गर्ने अधिकार ।

(ग) करसम्बन्धी विषयमा प्रमाण पेशगर्ने मौका प्राप्त गर्ने अधिकार।

(घ) प्रतिरक्षाको लागि कानुन व्यवसायी वा लेखापरिक्षक नियुक्त गर्ने अधिकार।

(ङ) करसम्बन्धी गोप्य कुराहरू यस ऐन र प्रचलित कानुनमा उल्लेख भए बाहेक अनतिक्रम्य हुने अधिकार।

(२) करदाताले उपदफा (१) बमोजिमको अधिकारको दाबी गर्न आफ्नो दायित्व पूरा गरेको हुनुपर्नेछ।

२१. **<u>करदाताको प्रतिनिधित्वः</u>** (१) करदाताको प्रतिनिधित्व करदाताको परिवारको उमेर पुगेको सदस्य, माथवर व्यक्ति वा निजको कानून व्यवसायी वा लेखापाल वा लेखापरीक्षक वा निजले लिखित रूपमा अख्तियारी दिई पठाएको उमेरपुगेको वारेसले गर्न सक्नेछ।

स्पष्टीकरणः यस दफाको प्रयोजनको लागि उमेर पुगेको भन्नाले अठार वर्ष उमेर पुगेको व्यक्ति सम्झनुपर्छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रतिनिधित्व गर्नसक्ने व्यक्तिका तर्फबाट गरिएका कामकारबाही करदाता स्वयंले गरेको मानिनेछ।

परिच्छेद-६

<u>विवरण दाखिला सम्बन्धी व्यवस्था</u>

२२. **<u>विवरण दाखिला गर्न आदेश दिनसक्नेः</u>** (१) यस ऐन बमोजिम कर बुझाउनुपर्ने दायित्व भएको व्यक्तिले कर विवरण नबुझाएमा वा विवरण दाखिला गर्दा व्यहोरा फरकपारी दाखिला गरेको भनी शंकागर्न सकिने आधार र कारण भएमा कर अधिकृतले आधार र कारण खोली कर विवरण दाखिला गर्न आदेश दिन सक्नेछ। त्यस्तो आदेश प्राप्त भएमा सम्बन्धित व्यक्तिले सो आदेश प्राप्त भएको मितिले ३० दिन भित्र कर एकाईमा विवरण दाखिला गर्नुपर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको म्यादभित्र विवरण दाखिलागर्न नसक्ने सम्बन्धित व्यक्तिले आधार र कारण खोली समयावधि थपको लागि निवेदन दिएमा कर अधिकृतले ३० दिनसम्मको समयावधि थपदिन सक्नेछ।

२३. **विवरण सच्याउन सकिने:** यस परिच्छेद बमोजिमको कर विवरण दाखिल भैसकेपछि कुनै तथ्य सम्बन्धी वा गणितीय भूल भएको भन्ने लागेमा करदाताले पहिला विवरण दाखिल भएको मितिले ३ महिनाभित्र यथार्थ, तथ्य र सही अंकसहितको अर्को विवरण पेश गर्न सक्नेछ।

परिच्छेद-७

कर दाखिला सम्बन्धी व्यवस्था

२४. **कर दाखिला गर्नुपर्ने:** (१) यस ऐन बमोजिम दाखिला गर्नुपर्ने कर ऐनको परिच्छेद ४ मा उल्लेख गरिएकोमा सोही समयमा र समय उल्लेख नभएको हकमा प्रत्येक आर्थिक वर्षको आश्विन मसान्तभित्र कर एकाईमा दाखिला गर्नुपर्नेछ।

(२) यस ऐन बमोजिम अग्रीम करकट्टी गरी दाखिला गर्नुपर्ने कर करकट्टी भएको महिनापछिको महिनाको २५ गतेभित्र कर एकाईमा दाखिला गर्नुपर्नेछ।

२५. **कर दाखिलाको निस्सा दिनुपर्ने:** करदाताले यस बमोजिम बुझाउनुपर्ने कर वा गैरकर राजस्व वा अन्य रकम बुझाएपछि करदातालाई तत्काल त्यसको निस्सा दिनुपर्नेछ। प्रत्येक करदातालाई नगरपालिकाको सम्पूर्ण कर दाखिला भैसकेपछि कर चुक्ता प्रमाणपत्र उपलब्ध गराउन सक्नेछ।

परिच्छेद-८

कर फिर्ता र समायोजन

२६. **कर फिर्ता सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) करदाताले यस ऐन बमोजिम कर बुझाउँदा तिर्नुपर्नेभन्दा बढी कर दाखिला गरेकोमा सो कर रकम फिर्ता माग गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम फिर्ताको लागि निवेदन परेकोमा व्यहोरा साँचो देखिएमा कर अधिकृतले निवेदन परेको एक महिनाभित्र माग बमोजिम फिर्ता दिने निर्णय गर्नुपर्नेछ।

२७. **कर समायोजन सम्बन्धी व्यवस्था :** (१) करदाताले दफा २६ बमोजिम फिर्ता पाउने ठहरीएको रकम दाखिला गर्नुपर्ने कर रकममा समायोजन गर्न करअधिकृत समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन परेकोमा व्यहोरा साँचो देखिएमा कर अधिकृतले निवेदन परेको ३० दिनभित्र माग बमोजिम समायोजन गर्न आदेश दिनुपर्नेछ।

परिच्छेद-९

कर परीक्षण र कर निर्धारण

२८. **कर परीक्षण र कर निर्धारण:** (१) यस ऐन बमोजिम करदाताले विवरण पेश नगरेको वा पेश गरेको विवरणमा देहायका सबै वा कुनैकुरा कम भएगरेको देखिएमा करअधिकृतबाट कर परीक्षण गरी कर निर्धारण गरिनेछः

(क) खातापाता, हरहिसाव वा अभिलेख दुरुस्त नदेखिएमा।

(ख) गलत वा झुट्टा कागजात/विवरण संलग्न गरेको देखिएमा।

(ग) यथार्थ कारोबार नदेखाएको विश्वास गर्नुपर्ने कारण भएमा।

(घ) कारोबारका आधारमा करको दायित्व कम देखाएकोमा।

(ङ) करको दर फरक पारेकोमा।

(च) कानून बमोजिम कर छुट वा मिनाहा हुन नसक्नेमा पनि सोको दाबी गरेकोमा।

(२) उपदफा (१) बमोजिम करनिर्धारण गर्नुपर्ने देखिएमा करदातालाई आधार र कारण खुलाई आफ्नो स्पष्टीकरण पेशगर्न ३० दिनको सूचना दिनुपर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम सूचना प्राप्त भएकोमा करदाताले सूचनामा तोकिएको म्यादभित्र आफ्नो स्पष्टीकरण पेश गर्नुपर्नेछ।

(४) कर अधिकृतले उपदफा (३) बमोजिम तोकिएको म्यादभित्र करदाताले स्पष्टीकरण पेशगरेमा सो समेतलाई आधार बनाई र स्पष्टीकरण पेश नगरेमा कानून बमोजिम कर निर्धारण गर्नुपर्नेछ।

(५) स्वयंकर निर्धारण गरी विवरण पेश गरेको मितिले ४ वर्षभित्र कर अधिकृतले पुनः कर निर्धारण वा संशोधित कर निर्धारण गर्नुपर्ने सन्तोषजनक आधार र कारण भएमा करदातालाई सफाईको मौका दिई त्यस्तो करनिर्धारण गर्न सक्नेछ।

२९. **कर निर्धारणको सूचनाः** (१) यस ऐन बमोजिम कर अधिकृतबाट कर निर्धारण भएकोमा बुझाउनुपर्ने कर रकम, स्थान, समयसीमा र बैंक खाता नम्बर समेत उल्लेख गरी करदातालाई कर निर्धारणको सूचना दिनुपर्नेछ।

(२) यस ऐन बमोजिमको कर दाखिला गर्दा निर्धारणको सूचना प्राप्त भएपछि करदाताले सो सूचनामा उल्लेखित स्थान र समयसीमाभित्र कर दाखिला गर्नुपर्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम कर रकम बैंक दाखिला गरिएकोमा करदाताले त्यसको सम्बन्धित भौचर सम्बन्धित कार्यालयमा बुझाउनुपर्नेछ।

परिच्छेद-१०
कर सङ्कलन सम्बन्धी व्यवस्था

३०. **कर सङ्कलन सम्बन्धी व्यवस्थाः** (१) यस ऐन बमोजिम असूलउपर गर्नुपर्ने कर, ब्याज र शुल्क वापतको रकम करदाताले यस ऐनमा तोकिएको अवधिमा दाखिला नगरेमा कर अधिकृतले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको पूर्व स्वीकृति लिई देहायको एक वा एक भन्दाबढी तरिका बमोजिम कर असूल गर्नसक्नेछः

(क) करदातालाई फिर्ता गर्नुपर्ने रकम भए त्यसमा कट्टा गरेर।

(ख) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय सरकार वा सरकारी स्वामित्वका संस्थाबाट करदाताले पाउने रकमबाट कट्टागर्न लगाएर।

(ग) कुनै तेस्रो व्यक्तिले करदातालाई तिर्नुपर्ने रकम करदाताको पूर्व सहमति लिई कट्टा गरेर।

(घ) बैंक वा वित्तीय संस्थामा रहेको करदाताको रकमबाट कट्टा गर्न लगाएर।

(ङ) करदाताको कारोबार रोक्का गरेर।

(च) करदाताको चल तथा अचल सम्पत्तिमाथि दाबी वा रोक्का गरेर।

(छ) करदाताको सम्पत्ति एकैपटक वा पटकपटक गरी तोकिए बमोजिम लिलामबिक्री गरेर।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (छ) बमोजिम लिलामको कारबाही शुरु भएपछि सो कारबाही समाप्त हुनुपूर्व कर दाखिला गर्न ल्याएमा बुझाउन बाँकी कूल रकमको थप पाँच प्रतिशत शुल्क सहित असूल गरिनेछ।

(३) लिलामबाट प्राप्त रकम करदाताले तिर्नुपर्ने कर रकमभन्दा बढी भएमा बढी भएजति रकम ६० दिनभित्र सम्बन्धित करदातालाई फिर्ता दिनुपर्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम रकम फिर्ता गर्दा निजले उपलब्ध गराएको बैंक खातामा जम्मा गरी दिनुपर्नेछ।

३१. **किस्ताबन्दीमा कर असुली:** कुनै खास करदातालाई विशेष परिस्थितिमा समयमा कर तिर्न नसक्ने कारण भई सो कुराको निवेदन गर्न आएमा कर अधिकृतले जाँचबुझ गर्दा कारण सन्तोषजनक देखिएमा पर्चा खडा गरी बढीमा एक वर्षभित्र तीन किस्तामा कर दाखिला गर्न आदेश दिन सक्नेछ। तर ढिला बुझाए वापत यस ऐन बमोजिम लाग्ने ब्याज वा जरिवाना मिन्हा हुनेछैन।

परिच्छेद-११
दण्ड जरिवाना, ब्याज र शुल्क

३२. **जरिवाना लाग्ने:** कसैले यस ऐनमा भएको व्यवस्थाको पालना नगरी कर छल्ने, दायित्व घटाउने वा अन्य कुनै प्रकारले लगरपालिकाको कर सङ्कलनमा प्रतिकुल प्रभाव पर्ने गरी कार्य गरेमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले देहाय बमोजिम जरिवाना र कारबाही गर्न सक्नेछ ।

(१) करको दायित्व घट्ने गरी कार्य गरेमा निजलाई विगो र कसुरको मात्रा अनुसार रु. १ लाखसम्म जरिवाना ।

(२) दर्ता नगरी व्यवसाय सञ्चालन गरेमा निजले व्यवसाय सञ्चालन गरेको मिति देखि दर्ता गर्ने मितिसम्मको व्यवसायकर असूल गरी व्यवसायको परिमाण र किसिम हेरी रु. १ लाखसम्म जरिवाना ।

तर यस उपदफाको प्रयोजनका लागि नगरपालिकाले निश्चित अवधि तोकी व्यवसाय दर्ता गर्नका लागि सूचना जारी गर्न सक्नेछ । सूचनामा तोकिएको म्यादभित्र व्यवसाय दर्ता गर्न आउने करदाताको हकमा आर्थिक ऐनमा तोकिए बमोजिमको थप दस्तुर लिई नगरपालिकाले व्यवसाय दर्ता गरिदिन सक्नेछ ।

(३) घरजग्गा बहालकरको यथार्थ विवरण लुकाएको वा बहालमा लागेको घरजग्गाको विवरण दाखिला गरी दर्ता नगरेमा प्रमाणित भएमा रु. १ लाखसम्म जरिवाना ।

तर यस उपदफाको प्रयोजनका लागि नगरपालिकाले निश्चित अवधि तोकी घरजगगा बहालकर दर्ता गर्नका लागि विवरण पेश गर्न सूचना जारी गर्न सक्नेछ । सूचनामा तोकिएको म्याद भित्र दर्ता गर्न आउने करदाताको हकमा आर्थिक ऐनमा तोकिए बमोजिमको थप दस्तुर लिई नगरपालिकाले घरजग्गा बहालकर दर्ता गरिदिन सक्नेछ ।

३३. **ब्याज लाग्ने:** यस ऐन बमोजिम दाखिला गर्नुपर्ने कर समयमा दाखिला नगरेमा तिर्नुबुझाउनु पर्ने रकमको वार्षिक दश प्रतिशतका दरले ब्याज लाग्नेछ।

३४. **अभिलेख नराखेमा शुल्क लाग्ने:** यस ऐन बमोजिम अभिलेख राख्नुपर्ने कर्तव्य भएका करदाताले अभिलेख नराखेमा रु. १०००/– शुल्क लाग्नेछ।

३५. **समयमा विवरण दाखिला नगरेमा शुल्क लाग्ने:** यस ऐन बमोजिम विवरण दाखिला गर्नुपर्ने दायित्व भएका करदाताले समयमा विवरण दाखिला नगरेमा प्रति विवरण रु. १०००/–शुल्क लाग्नेछ।

३६. **झुट्टा विवरण दिएमा शुल्क लाग्ने:** यस ऐन बमोजिम विवरण दाखिला गर्नुपर्ने दायित्व भएका करदाताले झुट्टा विवरण दाखिला गरी करको दायित्व घटाएमा फरक परेको कर रकम असूल गरी सो को २५ प्रतिशत शुल्क लाग्नेछ।

३७. **ब्याज नलाग्ने:** यस ऐन बमोजिम लाग्ने शुल्क ब्याज र जरिवानामा पुनः ब्याज लाग्ने छैन।

परिच्छेद-१२

पूर्वादिश र प्रशासकीय पुनरावलोकन

३८. **पूर्वादिश माग गर्नसक्ने:** (१) कुनै करदातालाई यस ऐन बमोजिम लगाइएको कर, दस्तुर, शुल्क वा ऐन को व्यवस्थाबारे द्विविधा भएमा सो को निराकरणका लागि निजले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन दिएकोमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले द्विविधा निराकरण गर्न पूर्वादिश जारी गरी करदातालाई सो पूवदिश उपलब्ध गराउनेछ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि अदालतमा विचाराधीन रहेको वा अदालतबाट निर्णय भैसकेको विषयमा यस दफा बमोजिम पूर्वादिश जारी गर्न सकिने छैन।

(४) उपदफा (१) बमोजिमको पूर्वादिश अदालतको आदेशबाट अन्यथा नभएसम्म कायम रहनेछ।

३९. **प्रशासकीय पुनरावलोकन हुनसक्ने:** यस ऐन बमोजिमका देहायको निर्णयमाथि प्रशासकीय पुनरावलोकन हुन सक्नेछ ।

(क) कर अधिकृतले गरेको कर निर्धारण, पुनःकर निर्धारण र संशोधित कर निर्धारण सम्बन्धी निर्णय।

(ख) यस ऐन बमोजिम लाग्ने वा लागेको कर र गैरकर राजश्व तथा अन्यदस्तुर, शुल्क, ब्याज सम्बन्धी निर्णय।

४०. **प्रशासकीय पुनरावलोकनको प्रक्रिया:** (१) यस ऐन बमोजिमको कर निर्धारणको निर्णयउपर चित्त नबुझ्ने करदाताले सो निर्णय भएको मितिले ३० दिनभित्र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समक्ष प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि निवेदन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रशासकीय पुनरावलोकनको लागि परेको निवेदन माथि ६० दिनभित्र कारबाही र किनारा गर्नुपर्नेछ।

परिच्छेद-१३

पुनरावेदन

४१. **उजुरी नलाग्ने:** यस ऐन बमोजिम प्रशासकीय पुनरावलोकन गर्न सकिने विषयमा त्यस्तो पुनरावलोकन नभई कुनै अदालतमा कुनै उजूर लाग्ने छैन ।

४२. **<u>पुनरावेदन दिन सक्नेः</u>** (१) प्रशासकीय पुनरावलोकनको निर्णय भएकोमा सो मितिले र प्रशासकीय पुनरावलोकन नहुने विषयमा कारण परेको मितिले चित्त नबुझ्ने पक्षले ६० दिनभित्र सम्बन्धित जिल्ला अदालत समक्ष पुनरावेदन दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिको पुनरावेदनउपर जिल्ला अदालतले गरेको निर्णय अन्तिम हुनेछ।

परिच्छेद-१४

<u>गैरकर राजश्व</u>

४३. **<u>सेवा शुल्क तथा दस्तुरः</u>** नगरपालिकाले संविधानको अनुसूची ८ बमोजिमका क्षेत्र र विषयमा आफूले पुऱ्याएको सेवा वापत सेवा शुल्क तथा दस्तुर लगाई उठाउन सक्नेछ ।

४४. **<u>पर्यटन शुल्कः</u>** (१) नगरपालिकाले आफैं निर्माण गरेको पर्यटकीय स्थल, पर्यटन व्यवसाय र पर्यटकीय क्रियाकलापमा पर्यटन शुल्क लगाई उठाउन सक्नेछ । पर्यटकीय क्षेत्रमा उपलब्ध गराएको सेवाको लागत सञ्चालन र संभार खर्चलाई आधार मानि पर्यटन शुल्क लगाउनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र पर्यटक प्रवेश गरेको आधारमा मात्र पर्यटन शुल्क लगाइने छैन ।

४५. **<u>सवारी साधन पार्किङ शुल्कः</u>** नगरपालिकाले आफूले निर्माण वा व्यवस्था गरेको सवारी साधन पार्किङ स्थलमा सवारी साधन पार्किङ शुल्क लगाई उठाउन सक्नेछ । तर नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारले निर्माण गरेका राष्ट्रिय र प्रदेश स्तरका राजमार्गको छेउछाउ वा पेटिमा पार्किंग शुल्क उठाउन सक्ने छैन ।

४६. **<u>बहाल बिटौरी शुल्कः</u>** नगरपालिकाले सार्वजनिक, स्थानीय सरकारको नाममा रहेको र ऐलानी जग्गा र त्यस्ता जग्गामा रहेका पोखरी, हाटबजार, प्रदर्शनी स्थल र ती ठाउँमा राख्न अस्थायी अनुमति दिएका पसलमा बहाल विटौरी शुल्क लगाई उठाउन सक्नेछ ।

४७. **<u>जडिबुटी, कवाडी र जीवजन्तु शुल्कः</u>** नगरपालिकाले जडीबुटी, कवाडी र जीवजन्तुको कारोबारमा शुल्क लगाई उठाउन सक्नेछ।

४८. **<u>पूर्वाधार उपयोग सेवा शुल्कः</u>** (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र सवारी साधनलाई राष्ट्रिय राजमार्ग बाहेकका सडक उपयोग गरे बापत पूर्वाधार उपयोग सेवा शुल्क लगाई उठाउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको शुल्क सवारीको प्रवेशको आधारमा पटक वा एकमुष्ट समयावधिको आधारमा सङ्कलन गर्न सकिनेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम पटक वा समयावधिको आधारमा सेवा शुल्क सङ्कलन गर्ने दर तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

(४) नगरपालिकाले आफूले निर्माण वा व्यवस्थापन गरेका स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ६२ बमोजिमका पूर्वाधार तथा सेवाहरूमा सेवा शुल्क लगाउन सक्नेछ ।

४९. **<u>केवलकार, जिपलाइन, प्याराग्लाइडिङ आदि शुल्कः</u>** (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र सञ्चालन भएका केवलकार, जिपलाइन, प्याराग्लाइडिङमा तोकिए बमोजिम शुल्क लगाई उठाउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको सेवा सञ्चालनकले प्रवेश टिकटमा नै तोकिए बमोजिम समावेश गरी सङ्कलन गर्नु पर्नेछ ।

५०. **<u>अन्य शुल्क लगाउन सक्ने:</u>** (१) नगरपालिकाले अनुसूची २ मा उल्लिखित विषय र क्षेत्रमा शुल्क लगाई उठाउन सक्नेछ ।

(२) स्थानीय सरकारले संविधान र अन्तर सरकारी वित्तीय व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को विपरीत नहुने गरी आफूले प्रदान गरेको सेवा, सुविधा र व्यवस्थापन गरेका थप वा नयाँ क्षेत्र वा विषयमा शुल्क लगाउन सक्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम सेवा शुल्क लगाउने वा त्यसको दरमा हेरफेर गरेको कुराको विवरण स्थानीय सरकारले त्यस्तो निर्णय भएको मितिले सात दिनभित्र नगर सभाको बैठक चलेको भए नगरसभामा र त्यस्तो बैठक नचलेको समयमा त्यसपछि बस्ने सभाको पहिलो बैठकमा पेश गर्नु पर्नेछ।

५१. **<u>छुट वा मिनाहा:</u>** (१) नगरपालिकाले खास अवस्थामा यस ऐन बमोजिम लाग्ने वा लागेको कर तथा गैरकर राजश्वमा प्रमाणित हुन सक्ने आधार र कारण खुलाई आंशिक वा पूर्ण रूपमा छुटदिन वा मिनाहा गर्न सक्नेछ । यसरी छुट दिंदा समान अवस्थाका सवै करदातालाई समान व्यवहार गरिनेछ ।

(२) नेपाल सरकार वा प्रदेश सरकारले कुनै परियोजना वा विकास कार्यका लागि खास सामाग्री, कारोबारमा कर नलाग्ने व्यवस्था गरेकोमा स्थानीय सरकारले सम्बन्धीत तहको सरकारसंग समन्वय गरी कर छुट सम्बन्धी सो व्यवस्थाको पालना गर्ने गराउनेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम कर तथा गैरकर राजश्वमा छुट वा मिनाहा दिएको विवरण नगर सभाको बैठक चलेको भए नगरसभामा र सभाको बैठक नचलेको समयमा त्यसपछि वस्ने नगरसभाको पहिलो बैठकमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद-१५

<u>समन्वय सम्बन्धी व्यवस्था</u>

५२. **<u>नेपाल सरकारसँग समन्वय:</u>** (१) नगरपालिकाले संघीय कानून वा यस ऐन बमोजिम असूलउपर गर्नुपर्ने कर वा गैरकर राजश्व असूल गर्न एकद्वार प्रणाली अपनाउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको एकद्वार प्रणाली अपनाउन नगरपालिका वा नगरपालिकाले अधिकार सुम्पेको अधिकृत वा कर अधिकृतले नेपाल सरकार वा नेपाल सरकारले सो प्रयोजनका लागि अधिकार सुम्पेको अधिकृतसंग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

(३) नगरपालिकाले संविधानको साझा सूचीमा रहेका विषयसँग सम्बन्धित कर वा गैरकर राजश्वका आधार र दर वा कर प्रशासनका सम्बन्धमा नेपाल सरकारसँग समन्वय गर्न सक्नेछ ।

(४) उपदफा (२) र (३) बमोजिमको व्यवस्था अन्तर्गत समन्वय गरी टुंगोमा पुगिएका विषयहरू यस ऐनमा परे सरह मानिनेछ र ती व्यवस्थाका हकमा यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि सोही अनुसार कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ ।

(५) नेपाल सरकारले संघीय कार्यालयबाट करदातालाई करचुक्ता प्रमाणपत्र दिदा नगरपालिकाको करचुक्ता प्रमाणपत्रको आधारमा मात्र उपलब्ध गराई सहयोग गर्नुपर्नेछ ।

५३. **<u>प्रदेश सरकारसँग समन्वय:</u>** (१) नगरपालिकाले प्रदेश कानून वा यस ऐन बमोजिम असूल उपर गर्नुपर्ने कर वा गैरकर राजश्व असूल गर्न एकद्वार प्रणाली अपनाउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको एकद्वार प्रणाली अपनाउन नगरपालिका वा नगरपालिकाले अधिकार सुम्पेको अधिकृत वा कर अधिकृतले प्रदेश सरकारको सम्बन्धित वा प्रदेश सरकारले सो प्रयोजनका लागि अधिकार सुम्पेको अधिकृतसँग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

(३) नगरपालिकाले संविधानको साझा सूचीमा रहेका विषयसँग सम्बन्धित कर वा गैरकर राजश्वका आधार वा दर वा कर प्रशासनका सम्बन्धमा प्रदेश सरकारसँग समन्वय गर्न सक्नेछ ।

(४) उपदफा (२) र (३) बमोजिमको व्यवस्था अन्तर्गत समन्वय गरिएका विषयहरू यस ऐनमा परे सरह मानिनेछ र ती व्यवस्थाका हकमा यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि सोही अनुसार कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ ।

(५) प्रदेश सरकारले प्रदेश कार्यालयबाट करदातालाई करचुक्ता प्रमाणपत्र दिँदा नगरपालिकाको करचुक्ता प्रमाणपत्रको आधारमा मात्र उपलब्ध गराई सहयोग गर्नुपर्नेछ ।

५४. **केन्द्रीय बैंकसँग समन्वयः** नगरपालिकाले कर र गैरकर राजश्व सङ्कलनका सम्बन्धमा नेपाल राष्ट्र बैंकसँग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

५५. **अन्य निकाय, कार्यालय र संस्थासँग समन्वयः** नगरपालिका वा सो को कुनै अधिकृतले कर तथा गैरकर राजश्वसँग सम्बन्धित विषयमा नेपाल सरकार र प्रदेश सरकार अन्तर्गतका सरकारी निकाय, बैंक वा संस्था सँग समन्वय गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद-१६

राजस्व प्रस्ताव तर्जुमा तथा सूचना सम्बन्धी व्यवस्था

५६. **राजस्व सम्बन्धी नयाँ प्रस्तावः** नगरपालिकाले कर तथा गैरकर सम्बन्धी नयाँ कर प्रस्ताव तयार गर्दा सरोकारवालासँग परामर्श लिने व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।

५७. **सूचना सार्वजनिक गर्नुपर्नेः** (१) यस ऐन बमोजिम नगरपालिकाले लगाएको कर र गैरकर राजश्वका दर र त्यसमा भएको हेरफेर सम्बन्धी सूचना प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले सर्वसाधारणको लागि सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ ।

(२) नगरपालिकाले उपदफा (१) बमोजिमका कर, राजश्वका दर र त्यसमा भएको हेरफेर समेत मिलाई नगरपालिकाको वेभसाइटमा राख्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

(३) नगरपालिकाले कर तथा गैरकर राजश्वका शिर्षक तथा दर हेरफेर सम्बन्धी विवरण केन्द्रीय सूचना प्रणालीमा समेत राख्ने प्रयोजनका लागि नेपाल सरकार अर्थमन्त्रालय वा सो मन्त्रालयले तोकेको कार्यालयलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

परिच्छेद-१७

विविध

५८. **विद्युतीय माध्यमको प्रयोग गर्न सक्नेः** यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि नगरपालिकाले विद्युतीय माध्यम (अनलाइन) बाट करदातालाई सूचनादिने, करदाताले आफ्नो विवरण र प्रमाण पेश गर्ने, कर लगायतको तिर्नु बुझाउनु पर्ने रकम दाखिला गर्ने एवं कर वा त्यस्तो रकम बुझाएको रसिद दिने लगायतका कर सम्बन्धी अन्य काम कारबाही गर्न सकिने व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

५९. **<u>ठेक्कामा लगाउन नपाइने:</u>** यस कानून र प्रचलित कानूनले नगरपालिका आफूले नै असुल गर्नुपर्ने भनि उल्लेख गरेको कुनै कर वा राजस्व अरु कसैलाइ ठेक्का लगाई उठाउन पाइने छैन ।

तर यस ऐन र प्रचलित कानून बमोजिम प्रतिस्पर्धात्मक प्रणाली मार्फत सङ्कलन गर्नुपर्ने राजश्व कानुनको रित पुर्याई दरभाउपत्र वा बोलपत्रको प्रक्रियाद्वारा सङ्कलन गर्न यस दफामा उल्लेख भएको व्यवस्थाले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।

६०. **<u>अनुसूचीमा हेरफेर:</u>** नगरकार्यपालिकाले यस ऐनका अनुसूचीहरूमा आवश्यक हेरफेर गर्न सक्नेछ र त्यसरी गरिएको हेरफेरको सूचना सभाको बैठक बसेको भए बैठकमा र तत्काल बैठक नबसेको भए त्यसपछि वस्ने सभाको पहिलो बैठकमा पेश गर्नुपर्नेछ ।

६१. **<u>कागजातको ढाँचा:</u>** (१) यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियमावली, निर्देशिका वा कार्यविधिहरूमा उल्लेख नभएको वा नतोकिएको कुनै विवरण, ढाँचा, तरीका वा जानकारी सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्न उपयुक्त देखिएमा नगरपालिकाले आदेश वा सूचना जारी गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमका आदेश वा सूचना सर्वसाधारणको जानकारीको लागि नगरपालिकाले कार्यालयको सूचनापाटी, वेबसाइट र स्थानीय पत्रपत्रिकाको माध्यमद्वारा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

६२. **<u>सूचना तामेली रीत पुगेको मानिने:</u>** (१) यस ऐन बमोजिम दिनुपर्ने म्याद, सूचना वा कागजात देहाय बमोजिम बुझाए वा पठाएमा सम्बन्धित व्यक्तिलाई बुझाएको वा दिइएको मानिनेछ :

(क) सम्बन्धित व्यक्तिलाई नै बुझाएको,

(ख) निजको परिवारको उमेर पुगेको सदस्यलाई बुझाएको,

(ग) निजको कानून व्यवसायी वा लेखापाललाई बुझाएको,

(घ) नावालिगको हकमा संरक्षक वा माथवर व्यक्तिलाई बुझाएको,

(ङ) कार्यालय संस्था वा निकायको हकमा प्रबन्धक वा प्रशासकीय प्रमुखलाई बुझाएको।

(च) करदाताको ठेगानामा हुलाकबाट रजिष्ट्री गरी पठाएको।

(छ) सम्बन्धीत व्यक्तिको घरदैलोमा रीतपूर्वक टाँस भएको ।

(२) कर एकाईको अधिकृतको नाम र पद खुल्ने गरी दस्तखत गरिएको, कम्प्युटर प्रविधिबाट इनस्क्रीप्टवाइनकोड गरिएको, छाप लगाइएको वा सो कागजातमा लेखी यस ऐन बमोजिम जारी गरिएको, तामेली गरिएको वा दिइएको कागजातलाई रीत पूर्वकको मानिनेछ ।

६३. **<u>कागजातको अभिलेख राख्ने:</u>** (१) यस ऐन बमोजिम कर बुझाउनु पर्ने दायित्व भएको प्रत्येक व्यक्ति वा करदाताले देहाय बमोजिमका आवश्यक कागजातहरू सुरक्षित गरी राख्नुपर्नेछ ।

(क) यस ऐन बमोजिम नगरपालिकामा पेश गर्नुपर्ने कागजात र सोलाई पुष्ट्याई गर्ने सूचना तथा कागजातहरू ।

(ख) कर निर्धारण गर्न सघाउ पुर्याउने कागजातहरू ।

(ग) खर्च कट्टी गर्नुपर्ने भए सोलाई पुष्ट्याई गर्ने कागजातहरू ।

(२) नगर कार्यपालिकाले लिखित रुपमा सूचना जारी गरी अन्यथा तोकेकोमा बाहेक यस दफा बमोजिमका कागजातहरू सम्बन्धित आय वर्ष समाप्त भएको मितिले कम्तीमा ४ वर्षको अवधि सम्म सुरिक्षत राख्नुपर्नेछ ।

६४. **अदालतलाई भए सरहको अधिकार हुने:** यस ऐनको प्रयोजनको लागि नगरपालिकाको अधिकार प्राप्त अधिकृतलाई सम्बन्धित व्यक्तिलाई झिकाउने, बयान, गराउने, प्रमाण बुझ्ने र लिखतहरू पेश गर्न लगाउने सम्बन्धमा प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम अदालतलाई भए सरहको अधिकार हुनेछ ।

६५. **आदेश वा निर्देशन दिन सक्ने:** संघीय र प्रदेश सरकारले कर प्रशासनलाई प्रभावकारी बनाउन नेपालको संविधान र संघीय तथा प्रदेश सरकारको कर सम्बन्धी कानून र यो ऐनको प्रावधानलाई कार्यान्वयन गर्न गराउन आवश्यक आदेश वा निर्देशन दिन सक्नेछ । यस्तो आदेश वा निर्देशन पालना गर्नु नगरकार्यपालिकाको कर्तव्य हुनेछ ।

६६. **कर अधिकृतको परिचयपत्र:** राजश्व शाखामा काम गर्ने प्रत्येक कर अधिकृत र अन्य कर्मचारीले परिचयपत्र आफ्नो साथमा राख्ने, काम गर्ने समयमा लगाउने र कर्तव्य पालनाको सिलसिलामा परिचयपत्र सम्बन्धित व्यक्तिलाई देखाउनु पर्नेछ ।

६७. **विभागीय कारबाही र सजाय हुने:** (१) कर अधिकृत वा कर प्रशासनसँग सम्बन्धित कुनै कर्मचारीले कर तिर्नु बुझाउनुपर्ने दायित्व भएको व्यक्ति वा करदातालाई हानि नोक्सानी पुर्याउने, करको दायित्व घटीबढी गर्ने, समान अवस्थामा कर दाताबीच असमान व्यवहार गर्ने, कुनै करदातालाई अनुचित फाइदा पुर्याउने वा करदाताबाट आफ्नो वा अरु कसैको निजी स्वार्थ पूर्ति गर्ने उद्देश्यले कुनै काम गरेमा वा कानून बमोजिम गर्नुपर्ने काम समयमा नगरी दुख वा हैरानी दिएमा सम्बन्धित व्यक्तिले नगरपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समक्ष उजुर गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम उजुर परेमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले आवश्यक छानबिन गरी सम्बन्धित कर्मचारीको सेवा सम्बन्धी कानून बमोजिम आफूलाई कारबाही गर्ने अधिकार भएको विषयमा आफैले विभागीय कारबाही गर्ने र कारबाही गर्ने अधिकार नभएको विषयमा विभागीय कारबाहीको लागि अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष राय साथ पेश गर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम छानबिन गर्दा प्रचलितकानून बमोजिम अनुचित कार्य गरेको कुरा खुल्न आएमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले आवश्यक कारबाही गर्न सक्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम छानबिन र कारबाही गर्दा प्रमाण नष्ट हुन सक्ने भएमा कार्यकारी अधिकृतले त्यस्तो कर अधिकृत वा अन्य कर्मचारीलाई कर सम्बन्धी कार्यको जिम्मेवारीबाट अलग राख्ने वा आवस्यकता अनुसार सम्बन्धित सेवा सम्बन्धी कानुन बमोजिम निलम्बन गर्न सक्नेछ ।

(५) उपदफा (३) बमोजिमको छानबिन गर्ने र निलम्वनमा राख्ने अवधि तीन महिना भन्दा बढी हुने छैन ।

तर विशेष कारण परी ३ महिनाभन्दा बढी अवधि निलम्बनमा राख्नुपर्ने अवस्था उत्पन्न भएका निजको सेवा सम्बन्धी कानूनमा भएको व्यवस्था अनुसार निलम्बनको अवधि थप गर्न सकिनेछ।

६८. **पुरस्कृत गर्न सक्ने:** (१) नगरपालिकाले यथार्थ परक र विश्वासनीय रुपमा तथा कानूनले तोकेको म्यादभित्र कर विवरण बुझाउने, लागेको कर दाखिला गर्ने र कर अधिकृतले अनुरोध गरेका सूचना उपलब्ध गराउने बढीमा तीन जना करदातालाई प्रत्येक वर्ष पुरस्कार दिने व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दिइने पुरस्कार सम्बन्धी अन्य व्यवस्था नगर कार्यपालिकाले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

६९. **म्याद, हद म्याद नजाने:** यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुराले लेखिएको भए तापनि यस ऐन बमोजिम म्याद वा हदम्याद गणना गर्दा देहायको अवधि बाहेक गरी गणना गरिनेछ ।

(क) अदालतबाट स्थगन वा कर अधिकृत वा अन्य सरकारी निकायबाट रोक्का वा स्थगन भएको अवधि,

(ख) पुनरावेदन गरेकोमा पुनरावेदन तहको अन्तिम निर्णय भएको जानकारी प्राप्त नभए सम्मको अवधि

७०. **नियम बनाउने अधिकार:** यस ऐन बमोजिमको काम प्रभावकारी रूपमा गर्न नगरपालिकाले आवश्यक नियम निर्देशिका वा दिग्दर्शन बनाउन सक्नेछ ।

७१. **ऐनमा संशोधन:** यस ऐनमा आवश्यकता अनुसार संशोधन गर्नुपरेमा सभाले संशोधन गर्न सक्नेछ।

७२. **बचाउ:** यो ऐन लागू हुनुपूर्व भएगरेका कार्य यसै ऐन बमोजिम भएगरेको मानिनेछ ।

सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको राजपत्र

अनुसूची-१
(दफा १० उपदफा (४) को (घ) सँग सम्बन्धित)

ह्रासकट्टी गर्ने तरिका

यस ऐन बमोजिम सम्पत्तिको ह्रासकट्टी गर्ने तरिका समान कट्टी तरिका आयकर ऐन, २०५८ ले तोकेअनुसार हुनेछ ।

उदाहरण:

कुनै सम्पत्तिको मूल्य शुरुमा रु. १०,००,०००/- छ । यसको आयु २० वर्ष छ ।२० वर्षपछि यो सम्पत्ति बिक्री गर्दा रु. २,००,०००/- आउँछ भने यसको प्रति वर्ष ह्रासकट्टी रकम निम्नानुसार हुन्छ।

ह्रासकट्टी रकम = (१०,००,००० — २,००,०००)/२०
= ८,००,०००/२०
= ४०,०००/-

प्रति वर्ष रु. ४०,०००/- ह्रासकट्टी खर्च घटाउन पाइन्छ।

सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको राजपत्र

अनुसूची-२
(दफा ५० को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

स्थानीय सरकारले शुल्क लगाई उठाउन सक्ने विषय क्षेत्र

१. खानेपानी, धारा, पोखरी र घाट
२. बिजुली
३. टेलिफोन
४. वातावरण, फोहोरमैला व्यवस्थापन, सरसफाई र ढल व्यवस्थापन
५. शौचालय, स्नानगृह
६. सार्वजनिक पार्क
७. हाटबजार
८. पशु बधशाला
९. अतिथि गृह र छात्रवास
१०. अचल सम्पत्ति मूल्याङ्कन शुल्क
११. मर्मत सुधार (आफूले निर्माण गरेका यस अनुसूचीमा उल्लिखित साधन र सुविधाको मर्मत सुधारमा लाग्ने खर्च)
१२. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६२ मा उल्लेखित अन्य विषयहरू

आज्ञाले,
विनोद कुमार न्यौपाने
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

सुन्दरहरैँचा नगरपालिकाको राजपत्र